

990129-3

Minulost Evropy nepochybně má svou důležitost jako korektiv plánů do budoucnosti. Evropa byla a je historický fenomén. To však neznamená, že tato evropská minulost je rozhodující pro budoucnost Evropy. Vztah přítomnosti k minulosti je docela jiný. Přítomnost musí být – evropsky chápáno – otevřena do budoucnosti a orientována na budoucnost. Právě to však není možné jinak než selektivním navázáním na minulost. Bez tohoto navázání jsou možné jen nějaké primitivní počátky, které neznamenaají vlastně nic jiného než opakování starých, dávných primitivních počátků (ve skutečnosti však něco takového není prostě vůbec možné : jsme stále plni minulosti, která nás hrozí zavalit, jakmile si z ní nedokážeme vybírat, na co navážeme a co odmítneme). Jedním z významných úkolů budoucnosti je proto hodnocení minulost a účtování s minulostí. Ale právě toto hodnocení vyžaduje stanovení a užití nových, přítomných kritérií. Proto také jakékoli hodnocení minulosti není možné, nerozumíme-li sami sobě a své přítomné situaci. A naopak : své přítomné situaci nemůže dost dobře rozumět, pokud se kriticky nevyrovnáme se svou minulostí.

A protože nelze podniknout ani jedno bez toho druhého, musíme opětovně dělat obojí v jakési oscilaci. Tam, kde budeme chtít navázat na minulost, půjde především o porozumění, jak tato část minulosti pozitivně přispěla k tomu, čím jsme sami dnes a jak si sami dnes rozumíme. Jen tak si můžeme zachovat kritický vztah nejen k minulosti, ale i k přítomnosti a k sobě samým.

(Písek, 990129-3.)